

Wo. 40.

DISSERTATIO IURIDICA INAUGURALIS
DE ILLIS

QVI CAMBIALITER
SE OBLIGARE POSSUNT

PRAESERTIM

*secundum Reformationem & Ordinatum cambialium Francofurtensium
de Anno 1739.*

QUAM
EX DECRETO ET AVCTORITATE
ILLVSTRIS IVRECONSULTORVM ORDINIS
IN ALMA LVDOVICIANA

PRO
LICENTIA

SVM MOS IN VTROQUE IVRE HONORES
RITE CAPESSENDI

D. V. IVNII MDCCCLXXXVIII.

H. L. Q. C.

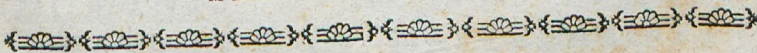
PVBLCO PROCERVVM ACADEMIAE EXAMINI

SVBMITTIT

AVCTOR

IOANNES BÜCHNERVS

MOENO - FRANCOFVRTANVS.

GIESSAE

apud IO. IACOB. BRAVN. Acad. typogr.

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
LIBRARY
G.V. CAMBRIDGE
DE GRUYTER

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
LIBRARY

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
LIBRARY

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
LIBRARY

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
LIBRARY

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
LIBRARY

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
LIBRARY

SACRI ROMANI IMPERII
LIBERAE REIPUBLICAE MOENO - FRANCOFVRTENSIS
SENATVI AMPLISSIMO

VIRIS
PERILLVSTRIBVS MAGNIFICIS
GENEROSISSIMIS, PRAENOBILISSIMIS
CONSVLTISSIMIS PRVDENTISSIMIS

DOMINIS
PRAETORI
CONSVLIBVS
SCABINIS
SYNDICIS
SENATORIBVS,

ET
NOVEM EX HISDEM
SACRAE CAESAREAE MAIESTATIS
CONSILIARIIS ACTVALIBVS
DOMINIS SVIS FAVORIBVS
PATRONIS ET MAECENATIBVS
SVMME VENERANDIS.

SENATVS AMPLISSIMO
VIRIS
GENEROSISSIMIS, PRAECIOSISSIMIS
CONSULESSIMIS, PUDENTISSIMIS
DOMINIS
PRAETORI
CONSULIBVS
SCABINIS
SYNDICIS
SENATORIBVS
ET
NOVEM EX IURE
SACRAE CLERICAE MAIESTATIS
CONSILIARIS ACTUALIBVS
DOMINIS SENIS PANTORIBVS
PALACIO DE MARCONIATIBVS
SACRAE VENERABILIS

VIRI
PERILLVSTRES
MAGNIFICI GENEROSISSIMI
PRAENOBILISSIMI CONSVLTISSIMI
AC PRVDENTISSIMI
VIRI GRATIOSISSIMI

VOBIS VIRI PERILLVSTRES confecro
Vitae meae academicae frugum primitias,
vtque eas VESTRA, quae omnibus no-
ta est, humanitate, benigne excipiatis,
omni qua decet obseruantia rogo. Non ignoro quidem
huius libelli dotes non tantas esse, vt VESTRA di-
gnus sit perlustratione, inuisitata vero illa, qua Musa-
rum cultores complecti soletis, gratia, quaque conten-
ditis vt earum Alumni, in VOBIS tutissimum ha-
beant

beant secundioris suae fortunae praesidium, spem mihi
facit certissimam veniam VOS esse daturus benignissi-
mam, me audere, hunc ad VOS submissè deferre Li-
bellum, eumque VOBIS sacrum esse iubere. Accipiatis
igitur VIRI PERILLVSTRES & GRATIOSISSIMI
hoc quidquid est pietatis meae monumentum, faueatisque
auctori, qui totum Vitae suae tempus in eo collocabit,
vt VOBIS & PATRIAE possit esse proficiuus, qui-
que Deum Ter Optimum Maximum precabitur, vt
Vos ad maximum Patriae solatium ac salutem, quam
diutissime conseruet, laetissimosque rerum omnium suc-
cessus largiri velit. Id si fecerit, mihi quoque fausta
ac fortunata quaeuis, certissime potero spondere ac pol-
liceri.

TANTORVM NOMINVM

CVLTOR DEVOTISSIMVS
IOANNES BÜCHNERVS,

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA
DE
ILLIS
QVI CAMBIALITER SE OBLIGARE
POSSVNT

PRAESERTIM

*secundum Liberae Reipublicae Moeno - Francofurtensis
Reformationem & Ordination. cambial.
de Anno 1739.*

§. I.

INSTITVTI RATIO.

Dolendum profecto, hodie in academiis plerisque praelectiones in *ius cambiale*, non tam a Doctoribus, quam praesertim ab Auditoribus plane negligi, cum tamen maxime necessaria sit Iureconsulto, rerum ad negotiationem spectan-

A

ctan-

stantium, & inter eas doctrinae de *Cambiis* praesertim in locis in quibus commercia florent, ad quos & patriam meam non immerito refero, solida & perspicua cognitio, arctissimusque inter Mercurium & Minervam qui intercedit nexus, iam dudum a multis fit deductus. Mihi exinde, nec non omnibus, quibus Cambiorum notitia cordi erit, veneranda semper manebit Virorum illustrium memoria, qui in pertractanda de *Cambiis* doctrina, operam suam collocarunt, quorumque duplex formari potest classis, quidam nimirum iurisprudentiam illustrarunt mercatoriam, alii vero solummodo de *cambiis* tractauerunt inter quos ANTONIUS MERENDA, RAPHAEL de TYRRI, IO. MARTINUS VOGTIVS, AHASVERVS FRITSCHIVS, HENRICVS ZIPFELIVS, CHRISTIANVS KOENIGKE, IO. GOTTL. HEINECCIUS, CHRIST. IMMIVS, MAXIMILIANVS RAUMBVRGER, IAC. FRIDRIC. LVDOVICI, SAMVEL STRYKIVS, praesertim vero IO. GOTTL. SIEGEL & IO. CHRISTOPH FRANKIVS omni laude sunt celebrandi. Pertractarunt vero nonnulli, quos nominavi authorum integram de *Cambiis* tam *propriis* quam *impropriis* doctrinam vastis certe Voluminibus, alii vero Disputationibus & annotationibus ad huius vel illius loci Ordinationes cambiales aliquam solummodo iuris cambialis partem, eoluere sunt conati, quos & ego, nescio quo successu, imitari sum ausus.

Antequam natales cambii in genere inuestigare possim, ordo in omni, quamuis leuissima, tractatione obseruandus me iubet ad pecuniae originem descendere, paucisque ostendere verbis, quomodo homines sensim pedetentimque ad constituendum commune eiusmodi omnium rerum pretium peruenerint; communiōe nimirum honorum inter homines sublata, quilibet propria sibi quaedam facere, & in potestatem seu dominium suum redigere coactus fuit, vnde primi nec non omnibus iam ex naturali iure noti, dominium acquirendi oriebantur modi; cum vero non omnia, quae ad vitae necessitatem spectant, possimus habere omnes, nec labore efficere, patet, ea ab aliis esse petenda, quod antiquissimis temporibus permutatione fieri solebat: quam innumeris vero difficultatibus hicce modus, quae ad vitam uendam faciunt, comparandi erat obnoxius, neminem fugere spero, qui mentem flectit ad casum saepissime euenientem, quo omnibus, qui abundant iis, quibus egeo, illud, quod pro acceptis possim reddere, inutile est, nihilominus vero, illi nequidem naturalibus obligati sint Legibus ad gratuitam rerum suarum in me translationem: qua igitur ex causa emptio venditio omnino fuit introducenda, quae est contractus de re pro definito pretio in alterum vt illam sibi habeat transferenda, haec vero commune quoddam, ex quo omnium rerum pretia,

tia, tanquam ex omnium consensu & placito constituta regula, metiri homines possent, requirebat. Placuit hominibus hanc non paruam praerogatiuam, non quidem necessario, sed vt mihi videtur prudenter, *auro* praecipue & *argento* tribuere, ex quibus mone-tae cudebantur, quarum gradus ad varia rerum pre-tia determinanda fuerunt apta, hacque via mercatura, cuius hic non immerito tanquam ciuitatum decoris panegyricum agere possem, ad debitam, propter ho-minibus quam affert vtilitatem, peruenit vim ac flo-rem.

§. III.

DE CAMBII IN GENERE NATALIBVS.

Quemadmodum vero in omnibus aliis a Maiori-bus ad nos translatis inuentionibus humanus semper altius furgit intellectus easque perfectiores reddit, ita & hic euenit: initio enim omne commercium in eo consistebat, quod merces certo pretio i. e. certā mo-netarum quantitate vel vendebantur vel emebantur, qui vero aliis ex regionibus prouentus vel artis vel terrae, quaerere vellet, quod olim rarius fieri solebat, dum aureis illis saeculis natura adhuc paucis erat con-tenta, monetas secum ferre omnino fuit coactus, ex post autem necessitatibus humanis mirum in modum auctis, adeo vt ex longissime remotis terrae partibus ad satisfaciendos sensus, artis vel terrae prouentus essent quaerendi, itinera a mercatoribus frequentius suscipi

fufcipi debebant, nundinae quoque & mercatus frictiori sensu incipiebant, maxima vero semper molestia ex translatione monetarum oriebatur, vsque demum emunctae naris homines, qui perspiciebant, ciues huius loci seu Emporii ad satisfaciendos suos in alia mercuriali vrbe habitantes creditores istinc mittere pecuniam, alios vero posterioris vrbis incolas ad soluenda sua debita huc remittere monetas, consilio sane non imprudenti debitorum compensationem introduxerunt, ex qua *cambium* nimirum *trassatum* seu *improprium* est ortum: cuius origo tamen a fixo quodam tempore & authore ob relationum historicarum defectum deduci haud potest, (a) sed omnia nituntur coniecturis, Romanis vero hoc cambiale negotium plane ignotum fuisse inter omnes constat; (b) quamuis nonnulli omnia ex oceano iuris Romani deriuare cupientes dubitare sint ausi. v. g. Vir alias doctissimus VLRIC. HVBER. in *praelect.* ad p. tit. *mandati thes.* XII. Romanis tribuit cambii vsu quibusdam CICERONIS, nec non *corporis iuris rom.* locis motus; cuius vero refutatio hoc loco superflua foret, salua

B 2

enim

- (a) GOTTL. GERHARD. TITIVS *iur. priuat.* Lib. X. cap. V, §. VII.
- (b) RAPH. de TVRRI disp. I. quaest. III n. 9. - 19. CASP. HENRIC. HORN de *praerogatiua morum Germaniae in concursu cum legibus receptis* sect. I. §. X. & qui plenissime hanc

enim omnium fere ex opinione res est eorum, qui Romanis cambii usum denegant, & certum potius est ex multitudine italicorum in hoc cambiali negotio occurrentium vocabulorum, Italis cambii inuentionem esse tribuendam, quod etiam a pluribus, qui de hac re tractant, scriptoribus est factum. (a). Quapropter longiori demonstratione, quomodo saeculo duodecimo ab Italis inuentum, a Gibellinis vero Italia eiectis in Belgiumque se recipientibus ulterius propagatum & saeculo demum XV. in Germania fuerit introductum superfedere possum; foret enim ab instituto alienum, actumque agerem, potius me ad breuissimam cambii in genere delineationem conuertam, ut quilibet, quid in cambio tam proprio quam improprio sit essentiale quid vero accidentale seu ad bene esse tantummodo pertineat, vno quasi intuitu perspicere possit.

§. IV.

hanc quaestionem excussit GEORG. HENR. AYRERVS in diatriba de cambialis instituti vestigiis apud Romanos, quae tum inserta est *Viri eruditissimi Opusculor. varii argumenti* Tom. I. n. I. tum adiecta HEINECCIANIS *elementis iuris cambialis* ab VHLIO V. C. editis.

(a) Maximus hic inter scriptores Dissensus v. g. PETRVS AVGVST. MORLA tribuit cambii inuentionem Gothis ac Longobardis, Iudaeis vero Gallia expulsis IAC. SAVARY, nec non SAMVEL. RICARD. Contra Dr. IO. CHRISTIAN. KOENIGK cambium derivat a negociatoribus Lombardiam
fac.

§. IV.

DE CAMBII APPELLATIONE.

Pluribus cambii denominatio germanicae originis esse videtur. Deriuant nimirum Cambium a voce *Kamp*, *Kamm* quod permutationem significat v. g. *Koßkamm*, *Koßtauscher* Vid. ZIPFFEL de *Cambiis* P. 2. de quo vero ex mea sententia plane contrarium est statuendum, iam enim Veteribus nota fuit vox *cam-bire*, *wechselt*, de quo PRISCIANVS in FABRICII *Biblioth. lat.* Tom. III. p. 740. & pag. 729. seq. legi potest: rarissime insuper a similitudine vocabulorum in diuersis linguis occurrentium ad deriuationem vnus ex altero certe concluditur: ponamus enim Italarum denominationes, *Cambiare*, *Scambiare*, *Cambio*, *Scambio*, germanicae originis fuisse. Quare igitur postquam in Germania cambiale negotium innotuit, haec denominationes non retinuerunt, sed potius illud ob similitudinem quam hoc negotium cum permutatione habet, *Wechsel* nominauerunt. Mihi saltem ex eo patere videtur, quamlibet gentem sui Idiomaticis vocabulo in denominatione cambii vti v. g. *Cambium*, *Cambio*, *Scambio*, *Change*, *Lettre de Change*, *Wechsel*, *Wissel*, *Wesel*. Ipsum igitur cambiale negotium Italis est adscribendum, denominatio vero cuiusque gentis est propria.

B 3

§. V.

saeculo XII. incolentibus. Alii vero aliunde; adeo ut hic ritum illud obtineat: quor capita tot sensus.

§. V.

CAMBII DEFINITIO.

Cambium, Littera cambialis, Lettre de Change, Lettera di Cambio, Wechſelbrief, est brevis, vocem Wechſel continens scriptura ex qua alicui certa pecuniae summa ab alio soluenda est. Qua ex definitione apparet, cambium omnino speciem quandam conventionum constituere, ad illas vero, quae in iure romano occurrunt, non nisi erronee vel dubie indistincte & simpliciter referri posse. Non ignoro quidem pro specie permutationis plerumque haberi, sed quo iure, aut quo felici successu, ego quidem non video, cum tamen iura permutationis ad cambium non possint applicari, sed ius cambiale diuersam iurisprudentiae speciem constituat, id quod ex eo iam manifestum est, quod quaelibet fere Vrbs mercurialis suam ordinationem cambialem habeat, in qua definitur quid circa cambium sit iuris. Potius igitur ex supra data, Cambii definitione perspicere licebit, quid in litteris cambialibus essentialiter adesse debeat, adeo ut illo deficiente cambialis obligatio cesset, alia licet existente obligatione; quid vero adesse & abesse possit salua cambii essentia, qua in pertractatione, ordinatio cambialis francofurt. a nobis praecipue erit consulenda.

§. VI.

ESSENTIALE PRIMVM.

Essentiale primum consistit in scriptura, quae omni-

omnino iam ex natura huius negotii brevissima esse potest, & solet, cuiusque exemplum sit sequens cambii proprii formula:

Frankofurti d. Maj. 1778. pro thal. 300. curr.
monetae.

Vltimo Septembris ego solvam pro his meis propriis solis cambialibus litteris domino Ioanni Brentino vel caussam ab eo habituro thaleros 300. monetae currentis thaleros inquam trecentos monetae curr. Valuta ab ipso. Praestabo accuratam solutionem, Deo in auxilium accepto.

Ioannes Büchnerus.

Mihi
Ioanni Büchnero
Frankofurti
Sola.

Ad chartam quod attinet modo fit integra, ac pura, nec vitio visibili laboret, nihil praeterea v. g. quod sit signata; (Stempel-Papier) neque ex iure communi, neque ex ordinatione cambial. Frankofurtan. requiritur.

§. VII.

SECUNDVM CAMBII ESSENTIALE.

Secundum in eo, quod vocis Cambii, *Wechsel*, in scriptura expressa fiat mentio, ex mea quidem sententia ponendum est. Cum vero non desint Icti, qui contrariam foueant sententiam, nec ordinatio cambialis

bialis Francofurtana hanc quaestionem expresse defini-
 nuerit, operae pretium esse duco, argumenta quae
 pro hac militant sententia ponderare. Dissentiunt
 vero inter alios LEICKHER. *iur. mercat. delibat.* cap.
 II. §. XVII. illust. STRYCK de *accept. Litt. cambial.*
 cap. III. §. VIII. praesertim vero celeberrimus IAC.
 FRID. LVDOVICI in *processu cambial.* c. 2. §. 8. qui
 putat, mentionem cambii plane non constituere re-
 quisitum necessarium, sed ad subtilitates, in processu
 cambiali non respiciendas, esse referendum, dum in
 omnibus ipsi notis ordinationibus cambialibus de hoc
 requisito nulla fiat mentio. Sed errat omnino Vir
 alias doctissimus. Quis enim alius conuentionis cam-
 bialis esset character, quo ab aliis meris adsignationi-
 bus & chirographis possit dignosci? Ponamus quen-
 dam se ita obligasse.

Laus Deo zu Franckfurt am Mayn den 12. May
 1778. 100. Rthlr. 14. Tage nach Michaelis; Messe 1778.
 gelobe ich zu zahlen an N. N. die Summe von 100.
 Rthlr. sage ein hundred Thaler allhier in Franckfurth,
 dessen Werth habe erhalten, verspreche gute Zahlung und
 nehme Gott zur Hülffe.

Nullibi, vti mihi persuasum habeo, ex hoc in-
 strumento cambialiter agi seu pronunciarı possit,
 sed solummodo *executiue* aduersus debitorem non
 soluentem proceditur, carcerem vero ingredi non
 tenetur. Imo ex mea sententia nequidem sufficit ad
 pro-

producendum iuris cambialis effectum formula gegen diesen meinen Sola - Brief, in quo tamen celeberrimus FRANCKIUS in *Inst. iuris cambial.* Lib. I. Sect. I. Tit. VI. §. VIII. dissentit, hic enim mentionem vocis cambii quidem postulat, sed verba aequipollentia e. g. *Sola, prima, secunda* admittit, cautius nihilominus eum agere putat, qui ipsum Cambii nomen exprimi curat. Stant quoque pro mea sententia plurimi, ii- que celeberrimi Icti HELLFELD in *iurisprud. forensi* Tom. I. §. 1073. ZIPFFEL in *tractat. von Wechselbriefen* sect. 7. pag. 219. KOENIGKE in *den Anmerkungen über die B. B. O.* §. 3. & alii qui omnes mentionem Cambii & quidem non immerito postulant, nisi scriptura vi iuris cambialis carere debeat. Ratio vero cur ordinationes cambiales illud non expresse requirant, in eo mihi latere videtur, quod hoc requisitum iam ex analogia iuris sit necessarium, vi cuius quilibet contractus aliquid, quo se ab omnibus aliis distinguat contractibus, proprium habeat necesse est.

§. VIII.

TERTIVM CAMBII ESSENTIALE.

Tertium in distincta debitoris & creditoris denominatione ac mentione temporis (a) quo solutio

C

feri

(a) Nonnulli quidem existimant omissam in corpore litterarum cambialium solutionis Diem eas non vitare arg. l. 41. §. I. *π, d. verbor. Obligar.* Maiori vero iure plurimi dissentiant

feri debet, nec non in expressione summae, quae soluenda est, consistit; & hic quidem monendum videtur, quod in cambio neque vinum aut frumentum, neque alia res, sed semper certa pecuniae summa promittatur. Subscriptio denique vti in omnibus chirographis, ita & hic requiritur, nec sufficit sola sigilli appositio, quae facta subscriptione plane superflua est; perlustratis igitur *cambii essentialibus* ad *accidentalibus* ne conuertam, ex quorum defectu nimirum ad nullitatem cambii concludi non potest.

§. IX.

ACCIDENTALE PRIMVM.

Accidentale primum consistit in Inscriptione, quae olim incipiebat ab inuocatione Dei, vnde ortum illud tritum in Cambiis *Laus Deo*, quod tamen superfluum est. Tota vero inscriptio v. g. *Lipsiae d. 12. May 1778. Th. 1000. current.* ad bene, minime vero ad necesse esse pertinet, adeo vt illa omissa cambium nihilominus subsistat; ideo enim solummodo introducta fuit, vt vno quasi intuitu in quo loco & tempore cambium sit datum, quamque contineat summam, perspicui possit, sequitur exinde, quod si summa inscriptionis, cum illa in litteris cambialibus designata non conueniat, posterior, nimirum in cambio ipso indicata, omnino praeualeat, rubrum siquidem ex nigro inter-

tertiunt. Vid. MARPERGER. *quaestion. d. mercatur.* part. III. p. 211.

terpretandum est. Vid. STRYCK de *cambial. Litt. accept.* c. 3. §. 16. ZIPFFEL von Wechselbriefen Sect. 6. pag. 118. seqq.

§. X.

ACCIDENTALE SECUNDVM.

Accidentale secundum constituit *Valutae* expressio, quae licet in omnibus fere litteris cambialibus inueniatur, & raro omitti soleat, salua tamen cambiali obligatione negligi potest. Valuta vero nihil aliud est, quam Valor, s. pretium litterarum cambialium. Expressio eius vtiliter quidem ob consuetudinem fere vniuersalem, minime vero necessario adicitur, nisi in illis locis, vbi ordinationes cambiales id exigunt. Non possum igitur in sententiam eorum descendere, qui Valutae expressionem adeo necessariam putant, vt ea omissa executio secundum ius cambiale, plane fieri nequeat, consentiunt etiam mecum plurium vrbium mercurialium ordinationes cambiales; Verba Ordinat. cambial. Lips. sunt §. 3. Es sollen die Wechselbriefe einen Weg wie den andern künfftig gültig seyn, es mag der empfangenen Valuta darin gedacht seyn oder nicht. Item disponunt die Ober- & Laußnigische, Märkische, Magdeburgische, und Braunschweigische W. O. nouissima vero Francofurtana Ordinatio cambial. expresse quidem hac de re nihil disponit, ex s̄pho vero XLIV. patet valutae expressionem haud necessario requiri. En verba: Bey Bezahlung der verfallenen Wechselbriefen ist ferner zu beobachten daß diejenige Wechselbriefe welche recta und

Und nicht an Ordre zu zahlen ausgestellt sind und vor der Verfallzeit von dem Ausgeber wegen nicht empfangener Valuta der geschehenen Acceptation ohngehindert nach Wechselrecht contremandiret, daher auch vorher von dem Inhaber nicht verhandelt werden können, auf den Verfalltag und hernach in denen darzu gegründeten Discretions - Fällen recht und wohl, hingegen übel, wann es vorher, es seye mit contanti, durch Scontro Compensation oder Contraposition zum Praejuditz eines oder des andern tertii geschehen, bezahlet worden. Welchen letztern Falls solche Zahlung für ungültig gehalten, und dafür erklärt werden soll. Die andre Wechselbriefe aber, welche an Ordre gestellet oder an Ordre indossiret sind mag der acceptant oder bezogene oder auch ein anderer negotiiren, und an sich selbst zur Zahlung indossiren lassen, mithin die Wechselbriefe vor dem Verfall bezahlen. Secundum hanc dispositionem cambii dator, qui ob Valutam non acceptam in cambio trassato seu improprio solutionem Trassati impedire vult, illud nullo alio modo quam per Litteras aduiforias, antequam solutio adhuc facta est, a Trassato efficere potest, solutione iam facta trassans tenetur trassato, quamuis Valutam non acceperit, ad quam igitur non respicitur, praesertim in *Cambio proprio*, in quo Valuta seu causa debendi semper praesumitur. Valutae igitur expressio merito secundum *Ordinat. cambial. Francofurtens.* ad accidentalialia refertur. Consentiant quoque a BERGER in *Supplem. elect. proc. execut. thes. L. posit.*
 XXVIII.

XXVIII. pag. 11. LVDOVICI in *processu cambial.* pag. 29. ZANGER de *exception.* cap. XIV. num. 54. Alia vero res est, si, vti antea iam monui, lex specialis valutae expressionem requirat, tunc enim necessario adici debet.

§. XI.

ACCIDENTALE TERTIVM.

Ad accidentale tertium ex mea saltem sententia referenda est, clausula: *oder an dessen Ordre*, haec enim formula nullibi in ordinat. cambial. requiritur, quamuis 10. LVDWIG SPAN doctissimus alias iuris cambialis patrii interpres cap. 11. §. 10. a me hac in re dissentiat, atque huic verbo: *Ordre*, singularem quendam effectum ex §. 8. *Ordinat. cambial. Francofurtensis* tribuere velit. *Vir Consultissimus* ita loquitur: *Daß übrighens die Worte oder Ordre einen Effect haben müssen, solches ist nicht nur vernünftig, sondern erhellet auch aus dem §. 8. der W. O. alwo von einem Fall geredet wird, darin das Wort Ordre nicht attendiret werden solle, dahero a contrario zu schliessen daß solches Wort in andern Fällen seinen eigenen Effect haben muß.* Mihi vero hūc ex Verbis id, de quo quaerimus, sequi non videtur, vnus enim positio, non est alterius exclusio, & vice versa; potius statuendum igitur puto, quemlibet Creditorem ius suum in alium etiam absque debitoris consensu transferre posse, licet in litteris cambialibus desit formula: *oder an dessen Ordre*,

§. XII.

CAMBII IN PROPRIUM ET IMPROPRIVM DISTINCTIO.

Explanatis igitur quae in cambio necessario atque essentialiter adesse debent, iisque quae adesse & abesse possunt salva cambiali obligatione, antequam ad eos, qui ex *Ordinat. cambial. Francofurt.* se cambialiter possunt obligare, progrediar, notanda adhuc erit cambii in genere principalis distinctio. Cambii nimirum fieri debet solutio, & quidem vel a datore cambii ipso, vel ab extraneo. Si prius dicitur cambium *proprium* ein eigener, oder ein auf sich selbst gestellter Wechsel, item ein Wechsel im uneigentlichen Verstande cambium *improprie sic dictum*, quia ad exemplum cambii *proprie sic dicti* inuentum fuit. Si posterius vocatur cambium *improprium* seu *trassatum* ein uneigener Wechsel s. Cambium *proprie sic dictum* ein Wechsel im eigentlichen Verstande. Cautè igitur haec cambii epitheta: *proprium*, *improprium*, *proprie dictum*, & *improprie dictum*, distinguenda sunt, vti hoc contra errores ab aliis commissos rectè & accurate annotauit. V. C. 10. DANIEL RUMPEL in *Diff. Quatenus Indossatario exceptiones ex persona indossantis opponi queant?*

§. XIII.

SERIES DICENDORVM.

Praemissa hac cambii delineatione, nunc statim ad eos, qui ex *Ordinat. cambial. & Reformat. Francof.* cambialiter se obligare possunt progredior. Sunt vero illi

illi vel mercatores vel non. Ab initio quidem non nisi mercatores cambialiter se obligabant, quoniam ad mercaturam promouendam cambiale negotium solummodo fuerat introductum, sed & hi sunt vel maiorenes, vel minorenes, subsunt porro vel patriae potestatis veluti filiifamilias, vel potestati maritali veluti feminae. De singulis nunc erit dicendum.

§. XIV.

DE MERCATORIBVS MAIORENNIBVS SVB P. POTESTATE
NON EXISTENTIBVS.

Ad Maiorenes sub p. potestate non existentes quod attinet, de illis, modo alias valide possint contrahere, plane dubitandum non est, eos cambialiter quoque se obligare posse. Vid. *Ordinat. cambial. Francofurt.* vbi Verba §. VIII. ita se habent. Soll zwar allen und jeden welche ohnedem nach denen Rechten gültig contrahiren können Wechselbriefe zu geben erlaubet seyn die dann auch nach Wechsel: Recht gerichtet werden. Sub verbis: allen und jeden potissimum *mercatores* sunt intelligendi, plures vero eorum in societate mercatoria existentes sunt omnino *correi debendi*. qui insolidum tenentur, & *Francofurt. cambial. Ordinat.* pulcherrime §. V. iubet: so sollen hinführo alle und jede sowohl hiesige als frembde Kaufleute die in einer Societät begriffen in derjenigen Vollmacht die sie einem aus der Compagnie oder einem andern der Compagnie-Geschäfte zu verrichten, auftragen, sich samt und sonders, ohne Auslassung einiges Mitverwandten nachhafft machen *zc. euenienti vero se-*
para-

parationis casui sequens *Ordinationis Francof. cambial.*
 §. VI. prudenter, ad auertendum a Creditoribus quod
 inde emergere possët, damnum prospexit. Verba
 sunt: Würde eine Compagnie oder Gesellschaft sich zu
 Zeiten separiren und scheiden, so sollen die gesamte Socii
 solches ihren Correspondenten, insonderheit ihren Credi-
 toren, wie nicht weniger denen verordneten Wechsel- & No-
 tariis förderlich kund thun, oder in Entstehung dessen,
 und bey vorgegangener heimlicher Separation gewärtig
 seyn, daß sie in allen folgenden Negotiis für ihre vorige Ge-
 meinere, nach wie vor, und als wenn die Compagnie noch
 in völligem esse und vigore wäre, insolidum haßten, und
 davor rechtlich conveniret werden können und mögen: Und
 soll der Notarius die ihme notificirte Separation ad mar-
 ginem der dem Protocollo eingetragenen Vollmacht zu
 notiren, und auf der Börse kund zu machen schuldig seyn.
 Haec sat clara sunt, adeo vt illustratione non indi-
 geant.

§. XV.

DE MAIORENNIEVS SVB P. POTESTATE ADHVC
 EXISTENTIEVS ET QVIDEM SI MERCATORES
 NON SVNT.

Patria potestas adepta maiorenitate sola nondum
 soluitur, filio vero familias Senatus consultum mace-
 donianum praesertim ex §. IV. Tit. I. Part. II. *Refor-*
mat. Francofurt. in omnibus obligationibus succurrit.
 Verba sunt: mit denen Minderjährigen aber, so nicht
 in Befehl der Vormündere oder Pflegere sondern in p.
 pote-

potestate das ist ihres noch lebenden Vaters oder väterlichen Anherrns Gewalt seyn und in latein filiifamilias Hausföhne genannt werden, obwohl dieselben ----- so haben doch sie desgleichen ihre Väter und väterliche Anherrn in deren Gewalt sie noch seyn der Exception. Sct. Macedon. auch anderer Guthaten der Rechten, wenn die gemachte Schuld an sie erfordert wird, dagegen sich zu behelffen, und seyn solches entlehnet Geld zu bezahlen nicht schuldig. Hic quidem mihi obiici possit, Reformationi hoc loco sermonem esse de minorennibus qui sub p. potestate existunt, propterea illud ad Maiorenes trahi non posse; sed conferri hic debet celeberrimus ORTHIVS in annotationibus suis ad hunc Reformationis sphaum, vbi recte obseruat, inter ius patriae & romanum, quod Senatusconsultum Macedonianum filiifamilias etiam maiorennibus tribuit, hic plane nullam adesse differentiam, hoc vero in loco minorennium ideo mentionem solummodo fieri, quia circa illos casus saepissime occurrat. Ad maiorem vero huius explicationis probationem legi debet Pars II. T. XI. §. 12. Reformat. francofurt. vbi expresse nominantur die Hausföhne, & illi so noch unter ihren vollkommlichen Alters Jahren seyndt, & circa ambos idem ius statuitur. Si igitur quaeritur, quid iuris sit circa obligationes cambiales maiorennium sub patria potestate existentium? cum distinctione respondendum esse mihi videtur. Agunt nimirum mercaturam vel non. Posteriori casu ex mea sententia plane se non possunt cam-

D

cam.

cambialiter obligare. Ratio in eo latet, quod licet cambialis obligatio maior quidem & validior sit omnibus aliis, *Reformatio* tamen *francofurt.* in omnibus obligationibus, ex causa mutui pecuniarii contractis, succurrit filiisfamilias S^CTi Macedoniani beneficio, ideoque cambialis excepta dici nequit. Quod etiam ex §. IX. *Cambial. Ordinat. francofurt.* patet; in eo enim tantummodo de *minoribus* (sub quibus & *filiisfamilias* intelligi debent) mercaturam agentibus, quid iuris obtineat, disponitur, ex eo vero quod mercaturam non agentes silentio praetereantur, omnino colligi debet, de illis rem claram & certo certius esse, quod cambialis eorum valere non possit obligatio, de quo & neminem dubitare spero.

§. XVI.

DE FILIISFAMILIAS MAIORENNIBVS, QVI MERCATURAM AGVNT, SEPARATAM VERO OECONOMIAM NONDVM INSTITVERVNT.

Vtrum modo dictis personis in cambiali obligatione S^CTum Macedonianum subueniat, dubia & anceps est quaestio. V. C. ORTHIVS in *annotationibus* ad Partis II. Tit. I. §. IV. putat, quod filiusfamilias, quamvis patre sciente negotietur, exceptionem Senatusconsulti Macedoniani nihilominus indistincte non amittat, sed tum demum si pater in cambiale debitum consensum praebuisset, quoniam iuxta *francofurt. Reformation.* sola mercaturae institutio absque separata oeconomia a patria potestate

te

te non liberet, §. insuper XIII. Titt. XI. Part. II. verba contineat: Doch dagedachte Kinder solch entlehnet Geld in ihren oder ihrer Eltern scheinbarlichen kundbaren Nutzen, angewandt hätten, oder mit Wissen und Zulassen ihrer Eltern kaufmannsweiß handelten und dieselben solch aufborgen hernach genehm hielten. Allegatis ex hisce verbis manifestum est, totam controuersiam eo redire, num particula **und** hoc loco disiunctionem aut coniunctionem significet? Posterius defendit illustris ORTHIVS, a quo vero dissentiunt Viri magni certe nominis LAVTERBACH in *comp.* ꝰ. p. 249. & *Colleg. theoret. pract.* §. 9. nec non de LVDEWIG in *Opuscul. miscell.* Tom. I. lib. 3. opuscul. 4. de mutuo diff. 7. not. nn. qui omnes existimant ad amittendam exceptionem Sct. Macedon. sufficere, filium consentiente patre negotiari, in quorum sententiam & ego descendere me video coactum; venerandus enim ORTHIVS ipsemet ad ius romanum prouocat, eique hac in doctrina omnem vim tribuit, quod etiam *Reformatio francof.* imitatur, dum §. XII. Tit. XI. Part. II. ita incipit als auch in den kayserslichen Rechten verordnet, so jemand Haussohnen oder Kindern &c. Ex iure romano igitur decidenda est controuersia de particula **und** in *Reformat. Francof.* loco allegato occurrente. Lex verò 7. §. II. ꝰ. de Sct. Maced. ita loquitur. *Interdum tamen etsi Scto* --- --- --- *Scribit enim Iulianus lib. 12. quanquam si ipse pater eum (nimirum filium) praeposuisset merci suae, vel peculiarem exercere passus esset,*

cessaret Sctum, quoniam patris voluntate contractum videretur, nam si scit eum negotiari, etiam hoc permisisse videtur, si non nominatim prohibuit, merces accipere. Verba haec mihi adeo clara videntur, vt non possum non particulam **und** coniunctiue interpretari, ita nimirum, vt verba *Reformationis* intelligenda sint: **oder mit Wissen und Zulassen ihrer Eltern kaufmannsweiss handelten, und dieselben solch anborgern hernach,** quod idem est ac **gleichsam hierdurch, genehm hiltten.** Minime igitur necesse est, vt particula **und** mutetur in **oder**, quod *LVDOVICI* fecit, sed vocabulum **hernach** ex contextu & analogia iuris romani idem ac **gleichsam hierdurch** hoc in loco significare existimo; quamuis & *LVDOVICI* interpretatio quodammodo admitti possit. Persuasum igitur mihi est, hic non adesse disiunctionem, sed posteriora verba **und dieselben solch anborgern hernach genehm hiltten,** tantummodo illud, quod praemissum fuit, magis declarare & confirmare. In cambiali vero negotio plane extra dubium positum est, contra filiumfamilias negotiantem, qui cambialiter se obligauit, etiam actione cambiali agi posse. Patet id ex §. IX. *cambial. ordinat. francfurt.* vbi verba ita se habent. **Alldieweil auch in den gemeinen Rechten** -----
wann aber gleichwohl ein minderjähriger Negotiant seine eigene oder Compagnie Handlung triebe Wechselbriefe ausstellte, und darin zu etwas sich verbindete mithin dadurch pro maiorenni in der That sich aufführte, so soll
er

er dasselbe zu halten schuldig und mit der suchenden Restitution in integrum nicht zuhören. Haec enim de minoribus dispositio, eo magis de filiisfamilias maioribus mercaturam agentibus valere debet. Ceterum cum *Ordinatio cambial.* ratione reformationis francofurtanae sit posterior lex, quae semper derogat priori, in allegato §. *ordinat. cambial.* authentica illius loci Reformationis, de quo controuersia est, reuera continetur interpretatio.

§. XVII.

DE MINORIBVS ET FEMINIS MERCATVRAM
EXERCENTIBVS.

Circa *minores* quid iuris ex *Ordinatione cambialis francofurtana* obtineat, iam incidenter paragraphus antecedens illustrauit, ad *feminas* vero, quod attinet, illas, si mercaturam non agant, cambialiter se obligare non posse, patet ex §. VIII. *cambialis ordination. francofurtin.* vbi verba sunt: wie auch der Weiber, so nicht handeln, ausgestellte Briefe anders nicht als Schuldscheine angesehen, und also in Rechten, nach Ausweis hiesiger Stadt Reformation tractirt das Wort Ordre aber, wenn es schon darinn enthalten, gar nicht attendirt werden, ex quo vero merito colligitur, de feminis mercaturam agentibus contrarium obtinere. Caeterum in decidenda quaestione, vtrum mulier se cambialiter obligare potuerit nec ne, semper ad tempus contractus, nimirum quo littera cambialis data fuit, respiciendum est. Ponamus igitur mulierem tempore

solutionis, mercaturam non amplius agere, nihilominus cambialiter tenetur. Vid. LVDOVICI Disp. de muliere cambiante §. XXX.

§. XVIII.

QVID IVRIS CIRCA ALIOS MERCATVRAM NON EXERCENTES.

Ab initio nimirum, non nisi mercatores cambialiter se obligabant, eorum enim causa cambiale negotium fuit introductum. Postea vero perspecta cambialis obligationis utilitate, & alii, qui mercaturae operam non dabant, v. g. Eruditi, Opifices &c. cambialiter se obligare incipiebant, de quibus omnibus paragraphus VIII. *Ordinat. cambial. francofurtan.* ita disponit: Soll zwar allen und jeden welche ohnedem nach den Rechten gültig contrahiren können, Wechselbriefe zu geben erlaubet seyn, die denn auch nach Wechsels Recht gerichtet werden, nunc vero sequitur restrictio: allen Handwercks und andre gemeinen Leuten aber, so unter zwey tausend Gulden jährlich verschägen, (es sey denn daß ihrer vier oder mehrere von einem Handwerk sich zusammengeschlagen --- --- --- soll verboten seyn Wechselbriefe auszugeben: id quod ex mea sententia prudenter fuit dispositum, semper enim iudici in diiudicanda cambiali obligatione, respiciendum erit ad debitorem, num quoque vim & rigorem cambialis obligationis probe intellexerit, inde nequaquam consentire possum Dom. de LVDEWIG qui & rusticos se ita obligare posse

posse affirmat, cum tamen eius generis hominibus cambiale negotium plane sit ignotum & *Ordinat. cambial. altenburg.* merito excipiat *gemeine Bürger und Bauern*, quod *Ordinat. cambial. francofurt.* omnino imitatur, dum ponit *gemeinen Leuten*, ex quo patet *Ordinat. cambial. francofurt.* non solummodo ad opes, sed ad id praesertim respicere, vtrum se obligantes, negotium cambiale quoque intelligant. Ponamus igitur melioris conditionis virum, ad quem vocabulum *gemeiner Mann* trahi non potest, se cambialiter obligasse, quamvis duo millia florenorum in bonis non habeat, neminem fore spero, qui dubitet contra eum, cambialiter agi posse, summa enim in *Ordinat. cambial. statuta* ad eos solummodo spectat, quos vulgo vocamus *gemeine Leute*; ad hos vero quinam sint referendi nec ne? eius definitio iudicis arbitrio est relicta.

§. XIX.

CLERICI CAMBIALITER SE OBLIGARE NON
POSSVNT.

Iam in paragraphis antecedentibus incidenter de illis qui cambialiter se obligare non possunt, vel quia beneficia iuris ipsis succurrunt, vel quia legibus impediuntur, simul tractauimus. Dantur vero insuper quaedam personae, qui, ex status, quem habent, conditione, & ob scandalum, quod inde oriretur, si secundum processum cambialem erga ipsos procederetur,
se

se ita obligare non possunt, ad quos refero praesertim Clericos curam animarum agentes. Quid enim infortunati & mali ecclesiae & reipublicae non immineret, si parochus ob non factam solutionem carceri includeretur? Quamuis igitur *cambial. ordinat. francosurtan.* clericos non expresse a cambiali negotio excludat, potius verba, §. VIII. Soll zwar allen und jeden vniuersalia esse videantur, mea tamen ex sententia parochi cambialiter se obligare non possunt, sub poena suspensionis vel remotionis ab officio. Contra ludimagistros, nec non omnes alios, tam publicarum, quam priuatarum, scholarum praeceptores, aedituos omnesque alios huius generis ministros, ad clericatum quodammodo spectantes, non exceptos esse puto, sub restrictione tamen supra allegata.

KK 698

ULB Halle

3

005 368 855

Retw 17.8.00 ✓

VD 17

DISSERTATIO IVRIDICA INAVGVRALIS
DE ILLIS

QVI CAMBIALITER SE OBLIGARE POSSVNT

PRAESERTIM

secundum Reformationem & Ordinat. cambial. Francofurtensem
de Anno 1739.

QVAM

EX DECRETO ET AVCTORITATE
ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM ORDINIS
IN ALMA LVDOVICIANA
PRO

LICENTIA

SVM MOS IN VTROQVE IVRE HONORES
RITE CAPESSENDI

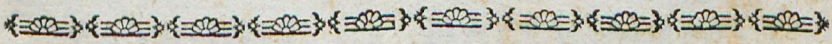
D. V. IVNII MDCCCLXXVIII.
H. L. Q. C.

PVBLICO PROCERVVM ACADEMIAE EXAMINI
SVBMITTIT

AVCTOR

IOANNES BÜCHNERVS

MOENO - FRANCOFVRTANVS.

GIESSAE

apud IO. IACOB. BRAVN. Acad. typogr.

